

Podstawy Techniki Mikroprocesorowej Laboratorium

Ćwiczenie 3

Liczniki 0, 1, 2

(Timer Counters T/C0, T/C1, T/C2)

Program ćwiczenia:

- obsługa trybu pracy „normalny” wybranego licznika,
- obsługa trybu pracy „CTC” wybranego licznika,
- obsługa trybu pracy „PWM” wybranego licznika.

Zagadnienia do przygotowania:

- liczniki T/C0, T/C1, T/C2 – podstawowe różnice,
- tryby pracy: normalny, CTC, PWM – sposób działania, zastosowania,
- generowanie sygnału o zadanej częstotliwości – konfiguracja licznika,
- generowanie sygnału o zadanej częstotliwości i współczynnika wypełnienia – konfiguracja licznika,
- wejścia oraz wyjścia liczników,
- rejestry sterujące – rodzaje, zastosowanie,
- przerwania liczników.

Literatura:

- [1] Wykład.
- [2] Dokumentacja mikrokontrolera ATmega8535, www.atmel.com.
- [3] Mikrokontrolery AVR ATmega w praktyce, R. Baranowski, BTC 2005.
- [4] AVR i ARM7. Programowanie mikrokontrolerów dla każdego, P. Borkowski, Helion 2010.

Zawartość instrukcji

1. Wstęp	2
2. Sposób pracy liczników	2
3. Liczniki – konfiguracja i sterowanie.....	3
3.1. Rejestry.....	3
3.2. Wejścia / wyjścia.....	4
3.3. Przerwania	5
4. Tryby pracy liczników	5
4.1. Tryb normalny	5
4.2. Tryb CTC (<i>Clear Timer on Compare</i>)	6
4.3. Tryb PWM (<i>Pulse Width Modulation</i>).....	6
5. Opis rejestrów sterujących	7
5.1. Rejestry kontrolne TCCR (Timer/Counter Control Register):.....	7
5.1.1. Liczniki T/C0 oraz T/C2.....	7
5.1.2. Licznik T/C1	8
5.2. Rejestry zliczające TCNT (Timer/CouNter Register):	8
5.3. Rejestry porównawcze OCR (Output Compare Register):	9
5.4. Rejestr maski (aktywacji) przerw TIMSK (TimerInterruptMaSK register):.....	9
5.5. Pozostałe rejestry	9
6. Urządzenia wspomagające zajęcia laboratoryjne	9
6.1. Brzęczyk (buzzer)	9
6.2. Serwomechanizm	9
7. Programy przykładowe	10
7.1. T/C0, tryb pracy normalny.....	10
7.2. T/C2, tryb pracy CTC.....	11
8. Przykładowe zadania.....	11

UWAGA! Do poprawnej obsługi liczników niezbędne jest korzystanie z dokumentacji mikrokontrolera.

Instrukcja zawiera pewne uproszczenia w stosunku do rzeczywistych możliwości mikrokontrolera.

W tekście znajdują się odniesienia do tabel i rysunków znajdujących się w dokumentacji mikrokontrolera ATmega8535. Przykład przyjętych oznaczeń: Tab. 43/85 odnosi się do tabeli 43 na stronie 85.

Znak „*n*” pojawiający się w instrukcji oznacza cyfrę za zakresu 0-2, np. TCCRN oznacza rejestr TCCR0 lub TCCR1 lub TCCR2, rzadziej literę z zakresu A-B (w zależności od kontekstu).

1. Wstęp

Podstawową funkcją liczników (Timer/Counter, T/Cn) jest zliczanie doprowadzonych impulsów. Jednak zazwyczaj liczniki pełnią jeszcze jedną funkcję w mikrokontrolerze (MCU, *MicroController Unit*) – generowanie przebiegów prostokątnych o zadanej częstotliwości lub o zadanym współczynniku wypełnienia.

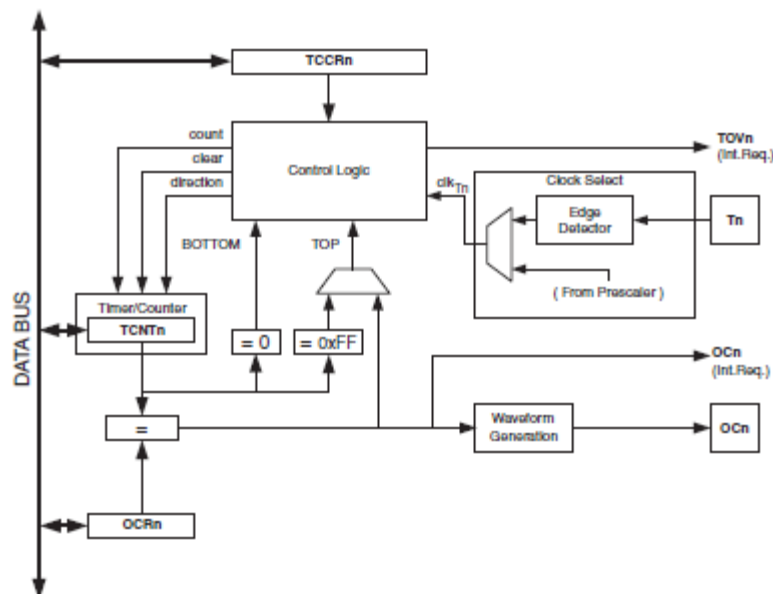
Mikrokontroler ATmega8535 został wyposażony w 3 liczniki: T/C0, T/C1 oraz T/C2. Charakteryzują się one podobnymi funkcjami, podobną zasadą działania i są sterowane w niemal identyczny sposób. Podstawowe różnice między nimi to:

	T/C0		T/C1		T/C2	
Zakres zliczania	8-bitowy		16-bitowy		8-bitowy	
Tryby pracy	4 (normalny, CTC, 2xPWM)		15 (normalny, 2xCTC, 12xPWM)		4 (normalny, CTC, 2xPWM)	
Praca	Synchroniczna		Synchroniczna		synchroniczna i asynchroniczna	
Wejścia dla sygnału zewnętrznego (Tn)	1 (T0)		2 (T1, ICP1)		0 (brak możliwości zliczanie impulsów zewnętrznych)	
Wyjścia dla generowanego przebiegu prostokątnego	1 (OC0)		2 (OC1A, OC1B)		1 (OC2)	
Dostępne dzielniki częstotliwości taktującej (prescaler)	5		5		7	
Przerwanie od przepelnienia (TOVn)	1		1		1	
Przerwania od zrównania stanu licznika z rejestrem OCRn (OCn)	1		2		1	
Rejestry sterujące	TCCR0 TCNT0 OCR0	TIMSK TIFR	TCCR1A TCCT1B TCNT1 OCR1A OCR1B ICR1	TIMSK TIFR	TCCR2 TCNT2 OCR2 ASSR2	TIMSK TIFR

2. Sposób pracy liczników

Liczniki mogą być taktowane dwoma rodzajami sygnałów (asynchroniczny T/C2 – trzema). Są to impulsy taktujące mikrokontroler (ustawienia fabryczne dla ATmega8535 to 1 MHz) lub impulsy doprowadzone z zewnątrz przez wejście Tn (np. T0). Są one doprowadzane do bloku *ClockSelect* (Fig. 27/71), gdzie przy pomocy multiplexera następuje ostateczny wybór rodzaju taktowania. Multiplexer sterowany jest przy pomocy bitów CSxx (zob. opis rejestru TCCR0).

Figure 27. 8-bit Timer/Counter Block Diagram

Sygnal taktujący licznik (clk_Tn) dociera do układu sterującego urządzeniem (*Control Logic*). Każdy impuls zwiększa aktualny stan licznika (stan rejestru $TCNTn$) o 1. Jeżeli rejestr $TCNTn$ osiągnie wartość maksymalną (np. 255 dla licznika 8-bitowego) i zostanie zwiększony jeszcze o 1 nastąpi jego przepełnienie – zostanie wyzerowany, ustawiona zostanie flaga przepełnienia $TOVn$. Jeżeli aktualny stan rejestru $TCNTn$ zrówna się ze stanem rejestru $OCRn$ zostanie ustawiona flaga informująca o zrównaniu (OCn).

W trybach pracy związanych z generowaniem sygnału prostokątnego zrównanie $TCNTn$ oraz $OCRn$ wykorzystuje się do formowania przebiegu na wyjściu OCn (pojawia się zbocze narastające lub opadające).

3. Liczniki – konfiguracja i sterowanie

3.1. Rejestry

Do sterowania licznikami wykorzystuje się rejestry. Rejestry poszczególnych liczników mają zbliżone nazwy (różnią się tylko ostatnimi znakami – oznaczającymi, do którego licznika należą), ponieważ w obrębie danego licznika pełnią identyczne funkcje. I tak:

- **TCCRn** – rejestry konfiguracyjne; tu określamy sposób pracy licznika itp; dokładny opis funkcji poszczególnych bitów znajduje się w dalszej części instrukcji;
- **TCNTn** – rejestry zliczające; czyli aktualny stan licznika; można zmodyfikować stan T/Cn wpisując tutaj żadaną wartość;

- **OCRn** – rejestry porównawcze; pod warunkiem uruchomienia odpowiedniego trybu pracy można w nich określić do jakiej wartości licznik ma zliczać; rejestry te biorą udział w formowaniu przebiegu prostokątnego generowanego na wyjściu OCn;
- **TIMSK** – rejestr maski przerw liczników (odblokowywanie przerw); wspólny dla wszystkich liczników; dokładny opis funkcji poszczególnych bitów znajduje się w dalszej części instrukcji;
- **TIFR** – flagi przerw liczników (informacja o spełnieniu warunku przerwania); wspólny dla wszystkich liczników; dokładny opis funkcji poszczególnych bitów znajduje się w dalszej części instrukcji;
- **ICR1** – tylko T/C1; rejestr zatraskujący (zapamiętujący) aktualny stan licznika; zatraskiwanie stanu wywoływane sygnałem zewnętrznym;
- **ASSR2** – tylko T/C2; rejestr konfiguracyjny dla pracy asynchronicznej; dokładny opis w dokumentacji MCU.

W rejestrach TCCRn, TIMSK oraz TIFR każdy bit służy do uruchomienia określonej funkcjonalności licznika.

W rejestrach TCNTn, OCRn oraz ICR1 wszystkie bity służą do tego samego – przechowują wartość liczbowa.

3.2. Wejścia / wyjścia

Wejścia / wyjścia liczników możemy podzielić na 4 grupy. Wejścia (3 grupy) służą do doprowadzania do licznika zliczanych (taktujących) impulsów lub do wyzwolenia funkcji specjalnej (pin ICP1). Wyjścia służą do generowania przebiegu prostokątnego o zadanej częstotliwości lub zadany współczynnik wypełnienia. I tak:

- **T0, T1** – wejścia odpowiednio dla T/C0 oraz T/C1. Jeżeli w rejestrze sterującym TCCRn ustawione zostanie odpowiedni sposób taktowania (bity CSn) to licznik zlicza sygnały (zbocza narastające lub opadające) doprowadzone na to wejście.
- **ICP1** – wejście T/C1. Pojawienie się sygnału na tym wejściu powoduje skopiowanie aktualnego stanu licznika (TCNT1) do rejestru zatraskującego (ICR1).
- **TOSC1, TOSC2** – wejścia licznika T/C2. Między te piny należy podłączyć dodatkowy oscylator zewnętrzny, jeżeli licznik2 ma pracować asynchronicznie (tzn. niezależnie od głównego zegara taktującego MCU).
- **OCn** – wyjścia. Na nich pojawi się formowany przebieg prostokątny. W celu zapewnienia poprawnej pracy koniecznie muszą zostać wysterowane jako wyjście (rejestr DDRn).

3.3. Przerwania

Liczniki wykorzystują 3 różne przerwania wewnętrzne informujące o ich aktualnym stanie:

- **TOVn** – *TimerOverflow*, czyli informacja o przepełnieniu licznika. Rejestr TCNTn jest już pełny i zwiększa się jeszcze o jeden. W rezultacie zostaje wyzerowany a informacja o tym zdarzeniu pojawia się na odpowiednim bicie w rejestrze TIFR. Jeżeli został ustawiony odpowiedni bit w rejestrze TIMSK (oraz odblokowano globalnie przerwania) MCU przejdzie do obsługi przerwania.
- **OCn** – *OutputCompare*, czyli informacja o zrównaniu stanu rejestru zliczającego TCNTn z wartością zapisaną w rejestrze porównawczym OCRn. Pojawia się na odpowiednim bicie w rejestrze TIFR. Jeżeli został ustawiony odpowiedni bit w rejestrze TIMSK (oraz odblokowano globalnie przerwania) MCU przejdzie do obsługi przerwania.
- **ICPn** – *Input Capture*, czyli informacja o pojawieniu się sygnału wyzwalającego na wejściu ICP1 (lub odpowiedniego wewnętrznego sygnału wyzwalającego). Pojawia się na odpowiednim bicie w rejestrze TIFR. Jeżeli został ustawiony odpowiedni bit w rejestrze TIMSK oraz odblokowano globalnie przerwania MCU przejdzie do obsługi przerwania.

4. Tryby pracy liczników

Zgrubnie tryby pracy można podzielić na 3 rodzaje – normalny, CTC, PWM (tryby PWM dzielą się na 3 rodzaje nieco różniące się sposobem działania; szczegółowe informacje można znaleźć w dokumentacji). Każdy z nich można wykorzystać w dowolnym celu (zliczanie, formowanie sygnału), jednak standardowo wykorzystuje się je następująco:

- **normalny** – zliczenie impulsów wewnętrznych (zegarowych) LUB zewnętrznych (wejście Tn);
- **CTC** – formowanie przebiegu prostokątnego o współczynniku wypełnienia 50% i o zadanej częstotliwości;
- **PWM** – formowanie przebiegu prostokątnego o zadany współczynnik wypełnienia i zgrubnie zadanej częstotliwości.

4.1. Tryb normalny

Licznik zlicza doprowadzone impulsy. Dla licznika 8-bitowego zakres pracy to $0 \div 255$. Aktualny wynik dostępny jest w rejestrze TCNTn. Zliczane mogą być impulsy (Tab. 43/85 – dla T/C0 i T/C1):

- zegarowe – sygnał taktujący mikrokontroler (np. 1 MHz) jest dzielony w układzie *prescalera* (dzielnika częstotliwości) i doprowadzany do układu zliczającego;
- doprowadzone z zewnątrz przez wejście Tn (np. T1) – należy wówczas określić zbczce.

4.2. Tryb CTC (*Clear Timer on Compare*)

Licznik działa jak w trybie normalnym, z jedną różnicą – rejestr zliczający TCNTn jest zerowany za każdym razem, gdy jego stan zrówna się ze stanem rejestru OCRn. Powoduje to ograniczenie zakresu pracy licznika (np. dla 8-bitowego T/C0 już nie $0 \div 255$, ale $0 \div \text{OCR0}$). Podstawowa zaleta to możliwość zliczania do zadanej wartości (OCR0). O jej osiągnięciu licznik informuje ustawiając flagę przerwania OCn w rejestrze TIFR.

Najważniejszą funkcją tego trybu pracy jest generowanie przebiegu prostokątnego na wyjściu OCn licznika. Jeżeli rejestr kontrolny TCCRn zostanie odpowiednio skonfigurowany (Tab. 40/84; sposób działania pinu OCn – *toggle*) to każde zrównanie stanu rejestrów TCNTn oraz OCRn będzie powodowało zmianę stanu na wyjściu OCn na przeciwny. Schematycznie zostało to przedstawione na Fig. 31/75. Częstotliwość generowanego wówczas przebiegu prostokątnego będzie opisana wzorem przedstawionym w podrozdziale *ClearTimer on CompareMatch (CTC) Mode* dokumentacji (s. 76), gdzie:

f_{OCn} – częstotliwość generowanego przebiegu;

$f_{clk\_I/O}$ – częstotliwość taktowania mikrokontrolera;

N – wybrany dzielnik częstotliwości taktującej licznik (*prescaler*);

OCRn – wartość wpisana do rejestru OCRn.

Uwaga: dla liczników T/C0 oraz T/C2 zakres pracy ustala się w odpowiednich rejestrach OCRn. Dla T/C1 służy do tego jeden z dwóch rejestrów (do wyboru) – OCR1A lub ICR1 (rejestr OCR1B nie może być użyty w trybie CTC).

Przykładowo, mikrokontroler taktowany częstotliwością 8 MHz, po ustawieniu *prescalera* na 1024 i wpisaniu do rejestru OCRn wartości „123” będzie formował na wyjściu OCn przebieg prostokątny o częstotliwości 31,5 Hz. Należy pamiętać o wysterowaniu OCn jako wyjście (odpowiedni rejestr DDRn).

4.3. Tryb PWM (*Pulse Width Modulation*)

Wyróżniamy 2 rodzaje trybów PWM – jednozbozowe (tylko zbocze narastające – np. tryb FAST PWM) oraz dwuzbozowe (narastające i opadające – np. tryb PC PWM). W kontekście laboratorium różnice między nimi są nieznaczne i ograniczają się do wzorów określających częstotliwość generowanego przebiegu. Tryby PWM służą do formowania na wyjściu OCn przebiegu prostokątnego o zadanej częstotliwości (jedynie zgrubnie) oraz o zadanym współczynniku wypełnienia (0-100%, dokładność nawet do 0,0015%). Sposób uruchomienia trybu oraz formowania sygnału na wyjściu zachodzi analogicznie jak w trybie CTC (zob. Fig. 32/77 lub Fig. 33/78). Również tutaj należy dokonać odpowiednich ustawień w rejestrach TCCRn oraz OCRn, należy pamiętać o wysterowaniu

OCn jako wyjście. Częstotliwość generowanego sygnału PWM określana jest jednym z 5 wzorów podanych w określonym podrozdziale dokumentacji:

- podrozdział Fast PWM Mode (F-PWM) dla T/C0 lub T/C2;
- podrozdział Fast PWM Mode (F-PWM) dla T/C1;
- podrozdział PhaseCorrect PWM Mode (PC-PWM) dla T/C0 lub T/C2;
- podrozdział PhaseCorrect PWM Mode (PC-PWM) dla T/C1;
- podrozdział Phase and Frequency Correct PWM Mode (PFC-PWM) dla T/C1.

Wykorzystując licznik T/C0 można ustalić jedynie 5 różnych częstotliwości dla F-PWM i 5 dla PC-PWM. Przy użyciu T/C2 – po 7 (w T/C0 i T/C2 decyduje o tym liczba możliwych ustawień *prescalera*). Licznik T/C1 pozwala uzyskać znacznie lepszą dokładność, ponieważ częstotliwość ustalana jest nie tylko na podstawie *prescalera*, ale również rejestru określanego w dokumentacji [2] jako TOP (OCR1A, ICR1 lub wartość stała, w zależności od wybranego trybu pracy).

Współczynnik wypełnienia dla sygnału PWM określa się dokonując wpisu do rejestru OCRn. Liczniki mogą pracować w zwykłym lub odwróconym trybie PWM. W przypadku trybu zwykłego wpisanie do OCRn wartości '0' powoduje formowanie sygnału o współczynniku wypełnienia 0%. Wpisanie wartości równej rejestrowi określonemu jako TOP – o współczynniku wypełnienia 100%. Pośrednie współczynniki wypełnienia można wyznaczyć z prostej proporcji. W przypadku trybu odwróconego sytuacja wygląda odwrotnie: $OCRn = 0 \Rightarrow 100\%$, $OCRn = TOP \Rightarrow 0\%$.

Przykładowo, mikrokontroler taktowany częstotliwością 4 MHz, po ustawieniu *prescalera* na 8, wpisaniu do rejestru OCRn wartości „50” i wybraniu trybu pracy „odwrócony” F-PWM licznika T/C2 będzie formował na wyjściu OCn przebieg prostokątny o częstotliwości 1953 Hz oraz współczynniku wypełnienia 80,4%. Należy pamiętać o wysterowaniu OCn jako wyjście (odpowiedni rejestr DDRn).

5. Opis rejestrów sterujących

Poniżej przedstawiono skrócony opis poszczególnych bitów. Szczegółowe informacje zawarte są w odpowiednich w tabelkach i akapitach w podrozdziale *8-bit Timer/Counter Register Description* dokumentacji.

Bity oznaczone kolorem szarym nie są użyteczne w kontekście liczników.

Bity są numerowane (0÷7).

Wyróżniamy bity tylko do odczytu (R), tylko do zapisu (W) lub do zapisu/odczytu (R/W).

5.1. Rejestry kontrolne TCCR (Timer/Counter Control Register):

5.1.1. Liczniki T/C0 oraz T/C2

Oba liczniki mają po jednym rejestrze kontrolnym. Układ i funkcje bitów w TCCR0 oraz TCCR2 są identyczne. Pełny opis można znaleźć w dokumentacji ATmega8535, odpowiednio na stronach 82-84 (T/C0) oraz 127-129 (T/C2).

TCCR0, TCCR2

7	6	5	4	3	2	1	0
FOCn	WGMn0	COMn1	COMn0	WGMn1	CSn2	CSn1	CSn0
W	R/W	R/W	R/W	R/W	R/W	R/W	R/W

FOCn – ręczne sterowanie stanem wyjścia OCn (działa tylko w trybach normalnych i CTC).

WGMn1:0 – wybór trybu pracy (normalny, CTC, Fast PWM, PhaseCorrect PWM – zob. tab. w dokumentacji).

COMn1:0 – wybór sposobu działania wyjścia OCn (zob. tab. w dokumentacji); dla generowania przebiegu prostokątnego w trybie CTC sugerowana opcja to „toggle” – zmiana stanu na przeciwny.

CSn2:0 – wybór sposobu taktowania licznika (zob. tab. w dokumentacji): jeden z kilku możliwych dzielników częstotliwości lub taktowanie sygnałem dochodzącym przez wejście T0 (tylko T/C0!)

5.1.2. Licznik T/C1

Licznik 1 jest 16-bitowy. Oferuje więcej możliwości niż pozostałe dwa. Wiąże się z tym większa liczba bitów konfiguracyjnych, które rozmieszczono w dwóch rejestrach kontrolnych – TCCR1A oraz TCCR1B. Ich pełny opis można znaleźć w dokumentacji ATmega8535 na stronach 109-112.

TCCR1A

7	6	5	4	3	2	1	0
COM1A1	COM1A0	COM1B1	COM1B0	FOC1A	FOC1B	WGM11	WGM10
R/W	R/W	R/W	R/W	W	W	R/W	R/W

TCCR1B

7	6	5	4	3	2	1	0
ICNC1	ICES1	-	WGM13	WGM12	CS12	CS11	CS10
R/W	R/W	R	R/W	R/W	R/W	R/W	R/W

FOC1A,B – jak w T/C0. W T/C1 są 2 wyjścia (OC1A, OC1B), zatem 2 bity FOC1.

WGMn3:0 – jak w T/C0. Jest 15 trybów pracy, które możemy podzielić na: normalne, CTC, PWM.

COM1A1:0,COM1B1:0 – jak w T/C0. Są 2 wyjścia (OC1A, OC1B), zatem 2 pary bitów COM1.

CSn2:0 – jak w T/C0.

ICES1 – wybór zbocza aktywującego układ *Input Capture* – wejście IC1.

ICNC1 – aktywacja zabezpieczenia przed zakłóceniami na wejściu IC1 dla układu *Input Capture*.

5.2. Rejestry zliczające TCNT (Timer/CouNter Register):

Dla każdego z trzech liczników mamy jeden rejestr, w którym odbywa się zliczanie:

- 8-bitowy TCNT0 dla T/C0,
- 16-bitowy TCNT1 dla T/C1 (podzielony na TCNT1H, TCNT1L),
- 8-bitowy TCNT2 dla T/C2.

5.3. Rejestry porównawcze OCR (Output Compare Register):

Dla każdego z wyjść OCn liczników mamy po jednym rejestrze OCR. W umieszcza się wartość, do której licznik ma doliczyć. Wykorzystywane m.in. do określania częstotliwości generowanego przebiegu prostokątnego (tryby CTC) lub współczynnika wypełnienia sygnału (tryby PWM):

- 8-bitowy OCR0 dla T/C0 (wyjście OC0),
- dwa 16-bitowe OCR1A i OCR1B dla T/C1 (podzielone na OCR1nH i OCR1nL) – wyjścia OC1A i OC1B,
- 8-bitowy OCR2 dla T/C2 (wyjście OC2).

5.4. Rejestr maski (aktywacji) przerw TIMSK (TimerInterruptMaSK register):

7	6	5	4	3	2	1	0
OCIE2	TOIE2	TICIE1	OCIE1A	OCIE1B	TOIE1	OCIE0	TOIE0
R/W	R/W	R/W	R/W	R/W	R/W	R/W	R/W

TOIE_n – aktywacja przerwania informującego o przepelnieniu rejestru zliczającego TCNT_n.

OCIE_n – aktywacja przerwania informującego o zrównaniu stanu rejestrów TCNT_n i OCR_n.

TICIE1 – aktywacja przerwania związanego z pinem IC1 i układem *Input Capture*.

5.5. Pozostałe rejestry

ICR1 (ICR1H, ICR1L) – dla układu *Input Capture* licznika 1 (dokładny opis – s. 115 dokumentacji),

ASSR – dla pracy asynchronicznej licznika 2 (dokładny opis – s. 131 dokumentacji),

TIFR – rejestr flag przerw liczników (znaczenie poszczególnych bitów analogiczne do TIMSK).

6. Urządzenia wspomagające zajęcia laboratoryjne

6.1. Brzęczyk (buzzer)

Wyposażony w dwa wyprowadzenia, które należy podłączyć między wyjście licznika (OCn) a pin GND. Sposób podłączenia nie ma znaczenia. Może zostać wykorzystany do zamiany przebiegu prostokątnego o zadanej przez prowadzącego częstotliwości (np. 1 kHz) na sygnał akustyczny.

6.2. Serwomechanizm

Serwomechanizm wykorzystywany w trakcie zajęć laboratoryjnych jest sterowany sygnałem PWM generowanym przy użyciu licznika T/C1. W zależności od współczynnika wypełnienia doprowadzonego przebiegu wskazówka wychyla się w zakresie 0-90° w prawo lub w lewo.

Zadanie polega na doprowadzeniu do serwomechanizmu sygnału o odpowiedniej częstotliwości oraz o zadanym przez prowadzącego współczynniku wypełnienia (ew. na późniejszej zmianie wartości tego współczynnika). W efekcie wskazówka powinna wychylić się o ściśle określony kąt (z dokładnością do ułamków procenta).

Serwomechanizm jest wyposażony w 3 wyprowadzenia:

- Vcc – kolor czerwony, należy podłączyć do napięcia 5 V (pin VCC).
- GND – kolor czarny (brązowy), należy podłączyć do masy (pin GND).
- PWM – kolor żółty, sygnał sterujący, należy podłączyć do źródła sygnału PWM (wyjście OCn).

UWAGA: błędne podłączenie doprowadzenia Vcc lub GND może skutkować uszkodzeniem mechanizmu. Wymagane sprawdzenie połączenia przez prowadzącego zajęcia.

Sygnał PWM doprowadzony do serwomechanizmu powinien mieć okres 20 ms. Współczynnik wypełnienia determinuje kąt wychylenia wskazówki. Zakres ruchu to 180°:

- pozycja „minimum” -90° – dla współczynnika wypełnienia 2,7%,
- pozycja „neutralna” 0° – dla współczynnika wypełnienia 8%,
- pozycja „maksimum” +90° – dla współczynnika wypełnienia 13,3%.

Nie należy przekraczać zakresu „minimum÷maksimum”, ponieważ może to doprowadzić do uszkodzenia serwomechanizmu.

7. Programy przykładowe

7.1. T/C0, tryb pracy normalny

zliczanie impulsów zewnętrznych (zbocze narastające, pin T0) i kopiowanie aktualnego stanu licznika do rejestru R31.

```
ldi R16,0
out DDRB,R16
ldi R16,1
out PORTB,R16 //pull-up na wejściu T0

ldi R16,0b00000111
out TCCR0,R16 //tryb pracy normalny,takt.: zbocze narastające na T0

skacz:
in R31, TCNT0 //kopiowanie aktualnego stanu licznika do rejestru R31
rjmp skacz
```

7.2. T/C2, tryb pracy CTC

generowanie przebiegu prostokątnego o częstotliwości ~ 1 kHz.

Określamy wartość prescalera (N) oraz wartość, jaką należy wpisać do rejestru OCR2 (założenie – częstotliwość taktująca mikrokontroler to 8 MHz) zgodnie ze wzorem ze strony 122 dokumentacji. Przyjmując prescaler $N = 8$ wyliczamy: $OCR2 = 124$.

```
ldi R16, $80
out DDRD, R16          //pin OC2 wysterowany jako wyjście

ldi R16, 124
out OCR2, R16         //OCR2 = 124

ldi R16, 0b00011011
out TCCR2, R16        //tryb pracy CTC, działanie wyjścia OC2 - toggle,
                    //taktowanie: prescaler N = 32

petla:
nop                   //pusta instrukcja (No Operation)
rjmp petla
```

8. Przykładowe zadania

- przy pomocy licznika T/C2 odlicz czas 50 ms (załóż częstotliwość taktującą 1 MHz);
- przy pomocy licznika T/C0 odlicz 500 impulsów zegarowych;
- przy pomocy licznika T/C1 odlicz 50 impulsów zewnętrznych, doprowadzanych przez wejście T1;
- przy pomocy licznika T/C0 wygeneruj przebieg prostokątny o częstotliwości 1,5 kHz, doprowadź go do buzzera;
- przy pomocy licznika T/C2 wygeneruj przebieg PWM o współczynniku wypełnienia 20% i częstotliwości około 1 kHz;
- przy pomocy licznika T/C1 wygeneruj przebieg PWM o współczynniku wypełnienia 5% i okresie 20 ms, wykorzystaj go do sterowania serwomechanizmem.